

Història de l'Art Antic i Medieval

Codi: 100025

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2502758 Humanitats	OB	2	1

Professor de contacte

Nom: Joan Duran Porta

Correu electrònic: Joan.Duran@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No hi ha prerequisits

Objectius

L'assignatura pretén oferir una panoràmica equilibrada i bàsica de la història de l'art, des de les primeres civilitzacions fins a la fi del món medieval. Té la voluntat de proporcionar als alumnes les claus de lectura bàsiques per al coneixement dels criteris i recursos artístics dels diversos períodes estudiats, i per a entendre les diferències i les relacions entre ells. L'estudi se centra en un context fonamentalment mediterrani i europeu, bé que s'aborden també els antecedents artístic-culturals d'aquest context, situats al Pròxim Orient i a Egipte, sense els quals és impossible comprendre la gènesi i primera evolució de l'art occidental.

Objectius específics:

1-Proporcionar a l'alumne un coneixement bàsic de l'evolució de la pràctica artística en el món occidental, des del III mil·lenni aC. fins al segle XV.

2-Analitzar les obres principals o més representatives de cadascun dels períodes estudiats, contextualitzant-les històricament i valorant-ne les característiques tècniques, tipològiques, formals, estilístiques i iconogràfiques.

3-Capacitar l'estudiant per a identificar correctament les obres d'art en el seu context cronològic, a partir d'una lectura que parteix del concret (l'obra específica) per explicar l'abstracte (els trets generals de cada període artístic).

Competències

- Analitzar críticament la cultura de l'actualitat i les circumstàncies històriques en què s'inscriu.
- Analitzar les normatives legals sobre patrimoni cultural i natural.
- Dissenyar, produir, difondre i comercialitzar un producte cultural.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Utilitzar adequadament els recursos i les metodologies que s'empren en l'estudi de la cultura contemporània.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar el marc legal dels drets d'autoria en cinematografia.
2. Aplicar els coneixements sobre idees estètiques i teoria de l'art a l'anàlisi de la imatge cinematogràfica.
3. Contrastar els diferents marcs jurídics aplicables al patrimoni artístic.
4. Dissenyar programes museogràfics o de gestió del patrimoni artístic.
5. Distingir les tècniques i el procés d'elaboració de l'objecte artístic de l'avantguarda i de les últimes tendències artístiques.
6. Identificar les imatges artístiques situant-les en el seu context cultural.
7. Preparar una proposta d'exposició a partir d'un material proporcionat.
8. Reconstruir el panorama artístic del món contemporani.
9. Relacionar les creacions artístiques de diferents èpoques amb altres fenòmens culturals.

Continguts

PRIMERA PART: L'ANTIGUITAT

1. Antecedents: Les arrels orientals i mediterrànies de l'art europeu antic. Pròxim Orient i Egipte com a focus creadors: arguments arquitectònics i plàstic. Abans de Grècia: l'art de les cultures egees (cíclades, Creta, Micenes).

2. Art grec (s. vi aC-ii aC): La civilització grega: història i pautes culturals. El mite com a fonament iconogràfic. La Grècia arcaica i la creació del model arquitectònic. La ceràmica pintada. Escultura: la progressió naturalista. L'època clàssica: arquitectura religiosa i escultura monumental. L'hel·lenisme: tendències monumentals dels segles iii-ii aC.

3. Art romà (s. iii aC-iii dC): Precedents: l'art etrusc i la importància de l'hel·lenisme com a substrat. Arquitectura monumental i domèstica durant la República. El retrat com a paradigma intencional. Una visió historiogràfica de la pintura romana: els estils pompeians. Art de l'Imperi: l'arquitectura com a expressió política (temples, edificis per a l'oci, arcs honoraris). Evolució de la plàstica fins al segle III.

SEGONA PART: LA TARDOANTIGUITAT I L'ALTA EDAT MITJANA

4. L'art de l'antiguitat tardana (s. iv-vii): Context històric: la fragmentació de l'Imperi. Evolució de l'arquitectura romana: palaus, basíliques. El cristianisme i els nous models de temple. La plàstica: renúncies i replantejaments del naturalisme. La importància del mosaic en la decoració arquitectònica. De Roma a Constantinoble: arquitectura en l'època de Justinià. El valor de les arts de l'objecte (miniatura, eborària, orfebreria).

5. Una mirada a l'Orient (s. viii-xv): Caràcter i romanitat de l'Imperi bizantí. El període iconoclasta i la lluita per les imatges. La plenitud de l'imperi en època macedònica i comnena. Esglésies, monestirs, palaus. La decoració mural: tècniques, iconografia. Arts figuratives: miniatura, pintura d'icones, escultura, orfebreria. Evolució de l'art bizantí en èpoques tardanes. Panorama de l'art islàmic: arquitectura omeia i abbàssida. Especificitats de l'art andalusí: del califat a les taifes. Arts decoratives de l'Islam.

6. L'art de l'alta Edat Mitjana occidental (s. vi-x): El pes de l'herència tardoantiga en l'art dels regnes bàrbars: Hispània visigoda, Itàlia longobarda, Gàl·lia merovíngia. L'imperi Carolingi i la renovatio cultural. L'arquitectura carolíngia monumental i els seus valors iconogràfics. Arts plàstiques: miniatura, ivori, orfebreria. Un paral·lel hispànic: l'art de la monarquia asturiana.

TERCERA PART: L'OCCIDENT MEDIEVAL

7. El romànic (s. xi-xii): Significació i orígens del romànic en l'entorn de l'any 1000. El primer romànic: redefinició de l'arquitectura altmedieval i recuperació de la plàstica. Catedrals i monestirs en el romànic ple (ca. 1060-1150). L'escultura decorativa com a llenguatge dominant. Luxe i sumptuositat en l'interior dels temples: pintura mural, mobiliari litúrgic. Les arts de l'objecte: miniatura, orfebreria, teixits. Un esclat final: el romànic tardà i l'estil 1200.

8. El gòtic (s. xii-xv): La definició del gòtic a l'Île-de-France. Les noves catedrals franceses i la seva decoració. Altres models: Itàlia, el món germànic, el gòtic meridional. Les arts del color: miniatura, pintura, vitrall. La crisi del segle xiv i la reformulació del món medieval. El gòtic internacional i l'esclat de les arts sumptuàries (orfebreria, iveris, teixits). Pintura i escultura tardanes: valors del naturalisme.

Metodologia

L'assignatura es fonamenta en la classe magistral, on el discurs s'acompanya de projecció d'imatges en pwp i es basa en l'anàlisi concret de les obres d'art per evocar a partir d'elles les característiques generals de la producció artística de cada període estudiat. Es completarà la formació amb lectures proposades a classe, i amb l'assistència optativa a exposicions i museus de contingut relacionat amb el temari.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	40	1,6	
Tipus: Supervisades			
Lectures específiques	10	0,4	
Tutories	5	0,2	
Tipus: Autònomes			
Estudi autònom	60	2,4	
Recull i anàlisi d'imatges	20	0,8	
Visita a museus o exposicions	5	0,2	

Avaluació

L'avaluació es realitza principalment a partir de la nota mitjana de tres exàmens parcials, cadascun dels quals compta un 30% de la nota final. Cadascun d'aquests exàmens es basa en la identificació visual de diverses obres d'art analitzades a classe, i en la resposta breu a una qüestió teòrica plantejada també al voltant de les imatges. La resta de la nota (un 10%) sortirà d'un treball de caràcter breu, sobre el que s'informarà a principi de curs.

La reavaluació s'entén com a complementària i no com a sistema d'avaluació paral·lel. Hi podran accedir només els alumnes que, justificadament (per malaltia o altres causes), no s'hagin pogut presentar als exàmens durant el curs (seran objecte de reavaluació només els exàmens no realitzats). La no presentació injustificada a un examen no donarà dret a la reavaluació. Com a mesura de gràcia, podran presentar-se a una recuperació condicionada els alumnes suspesos amb una nota entre el 4 i el 4'9. La nota màxima d'aquesta recuperació serà un aprovat (5).

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exàmens parcials (2)	80%	5	0,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

Bibliografia

- BANGO, I., Alta Edad Media. De la tradición hispanogoda al románico, Madrid, 1989
- BANGO, I., El arte románico, Madrid, 1989
- BANGO, I. & C. ABAD, Arte medieval I, Madrid, 1996
- BANGO, I. & G. BORRÁS, Arte bizantino y Arte del Islam, Madrid, 1996
- BECKWITH, J., Arte paleocristiano y bizantino, Madrid, 1997 (1979)
- BENDALA, M. & M. J. LÓPEZ GRANDE, Arte egipcio y del Próximo Oriente, Madrid, 1996
- BOARDMAN, J., El arte griego, Barcelona, 1991 (1967)
- BIANCHI BANDINELLI, R. & E. PARIBENI, El arte de la Antigüedad clásica. Grecia, Madrid, 1998
- BIANCHI BANDINELLI, R. & M. TORELLI, El arte de la Antigüedad clásica. Etruria-Roma, Madrid, 2000
- FRANKFORT, H., Arte y arquitectura del Oriente antiguo, Madrid, 1982 (1954)
- FRANKL, P., Arquitectura gótica, Madrid, 2002
- GOMBRICH, E. H., Història de l'art, 2002 (1950)
- GRABAR, O., La formación del arte islámico, Madrid, 2000.
- KRAUTHEIMER, R., Arquitectura paleocristiana y bizantina, Madrid, 1984
- LASKO, P., Arte sacro 800-1200, Madrid, 1999 (1972)
- MARTÍNEZ DE LA TORRE, C. et alt., Historia del arte antiguo en Egipto y Próximo Oriente, Madrid, 2009
- POLLIT, J., El arte helenístico, Madrid, 1989 (1986)
- PREZIOSI, D. & L. A. HITSCOCK, Aegean Art and Architecture, Oxford, 1999
- SMITH, W. S., Arte y arquitectura del Antiguo Egipto, Madrid, 2000.
- VERGNOLLE, E., L'art roman en France, París, 1994
- WILLIAMSON, P., Escultura gótica, 1140-1300, Madrid, 2000
- YARZA, J. & M. MELERO, Arte medieval II, Madrid, 1996